

Sygn. akt II AKz 1394/20

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodnicząca: Sędzia SA - Marzanna A. Piekarska-Drażek (spr.)

Sędzia SA – Dorota Tyrała

Sędzia SA – Przemysław Filipkowski

po rozpoznaniu w sprawie [...] i innych
oskarżonych z art. 286 § 1 k.k. i inne
zażalenia wniesionego przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w
Warszawie
na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. VIII K 105/17
w przedmiocie zawieszenia postępowania karnego
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n a w i a:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Warszawie, na podstawie art. 22 § 1 k.p.k., zawiesił postępowanie karne w sprawie o sygn. akt VIII K 105/17. Zawieszenie postępowania nastąpiło po postanowieniu Sądu Okręgowego z dnia 18 listopada 2020 r., w którym Sąd sformułował pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w

zakresie statusu i uprawnień Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego oraz statusu sędziów, których dotyczą decyzje tego organu.

Prokurator wniósł zażalenie na zawieszenie postępowania , zarzucając na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 439 pkt 1 k.p.k. ,wydanie postanowienia przez sędziego nieuprawnionego do orzekania. W ocenie prokuratora postępowanie przed Izbą Dyscyplinarną , zakończone prawomocną uchwałą z dn. 18.11.2020 r. o pociągnięciu sędziego Igora Tulei do odpowiedzialności karnej i zawieszeniu w czynnościach służbowych , pozbawia sędziego uprawnień do orzekania.

Sąd Apelacyjny stwierdził, co następuje:

Zażalenie Prokuratury Okręgowej w Warszawie jest oczywiście bezzasadne.

Próba podważenia postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie o zawieszeniu postępowania karnego, wynikłego z wystąpienia tegoż sądu z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jest nieskuteczna. Jedyne na marginesie zażalenia prokurator odnosi się do merytorycznych i prawnych kwestii zawieszenia postępowania i pytania prejudycjalnego, zmierzając de facto do podważenia ich legalnego bytu za pomocą zarzutu z art. 439 § 1 pkt 1 kodeksu postępowania karnego, tj. najpoważniejszego uchybienia proceduralnego, stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą prowadzącą do uchylenia orzeczenia dotkniętego taką wadą, jeśliby rzeczywiście wystąpiła. Zażalenie prokuratora, mimo iż jest dopuszczalne procesowo wyłącznie w zakresie zawieszenia postępowania, zarzuca, że „sędzia nie był już uprawniony” (str. 3) w zakresie obu tych orzeczeń sądu. Łatwo dostrzec, że wyraźnym celem skarżącego jest unicestwienie procesowe obu postanowień, co wykracza

poza dopuszczalne ramy rozpatrywanego środka odwoławczego (niezaskarżalność pytania prejudycjalnego).

Obecnych działań prokuratora nie sposób nie kojarzyć z pierwotną przyczyną wystąpienia prokuratury z wnioskiem o uchylenie immunitetu sędziemu Igorowi Tulei.

Zarzuty przestępstw karnych wobec sędziego zostały bowiem sformułowane z powodu decyzji stricte procesowych podjętych przez Sąd Okręgowy w Warszawie, który orzekł w sprawie naruszenia procedur parlamentarnych, o znamionach przestępczych, przez funkcjonariuszy publicznych większości politycznej Sejmu RP w dniu 16 grudnia 2016 r. (zażalenie na umorzenie śledztwa).Przypomnienie powodu wszczęcia procedury dyscyplinarno-karnej przeciwko sędziemu ma istotne znaczenie dla oceny rozpatrywanego zarzutu zażalenia.

Obecny zarzut prokuratora mówiący o wydaniu postanowienia przez „sędziego nieuprawnionego do orzekania”, wskazujący na uchylenie immunitetu orzekającemu w tej sprawie sędziemu Igorowi Tulei, jest bezzasadny.

Odwołanie się przez skarżącego do rozstrzygnięcia Izby Dyscyplinarnej z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt II Do 74/20, jest nieskuteczne, tak jak bezpodstawny i nieskuteczny jest dokument tego organu wydany w sprawie immunitetu w/w sędziego i konsekwencji w sferze służbowej i karnej.

W uznawanym przez Sąd Apelacyjny konstytucyjnym porządku prawnym, nie sposób zaakceptować dopuszczalności podważania niezawisłości sędziego i niezależnych decyzji sądu przez organy, które nie mają cech sądu.

Zgodnie z art. 180 ust. 2 i art. 181 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zawieszenie sędziego w urzędowaniu i uchylenie immunitetu oraz zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej może nastąpić wyłącznie na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu – sądu niezależnego, bezstronnego i niezawisłego - w toku sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy. Funkcjonowanie Izby Dyscyplinarnej nie ma żadnej z tych właściwości.

Niespełniony jest też wymóg konstytucyjny dwuinstancyjności postępowania z art. 176 ust. 1, skoro o losie sędziów, którym ustawa zasadnicza gwarantuje w art. 180 ust. 1 nieusuwalność, decyduje w obu tzw. instancjach wąska grupa osób, dobranych na podstawie krótkotrwałego, niemerytorycznego, konkursu przed Krajową Radą Sądownictwa powołaną w zakwestionowany przez Sąd Najwyższy i sądy powszechne sposób, z powodu jawnych zależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Sąd Apelacyjny podziela zastrzeżenia dotyczące tego, że Izba Dyscyplinarna, poprzez jej nadzwyczajne uprawnienia, odrębność organizacyjną i finansową, także specjalne dodatki płacowe dla osób tam zasiadających oraz zlecone jej zadania w zakresie polityki karania sędziów, nie jest sądem w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a stanowić może rodzaj organu wyjątkowego, którego okresowe powołanie Konstytucja dopuszcza jedynie na czas wojny – art. 175 § 2.

Organ nieposiadający cech sądu, tak w zakresie proceduralnych podstaw jego ustanowienia, jak też doboru i powołania jego członków oraz braku niezbędnej cechy sądu w postaci niezależności, jak też immanentnej cechy osób tam powołanych, czyli niezawisłości – nie jest sądem.

Izba Dyscyplinarna nie może zatem rozstrzygać w sprawach dyscyplinarnych sędziów, a tym bardziej w sprawach o uchylenie

immunitetu, zawieszenie w czynnościach sędziego, pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej czy wyrażenie zgody na pozbawienie wolności, (tymczasowe aresztowanie) sędziego. Działania Izby Dyscyplinarnej podejmowane w tym zakresie od początku jej powołania, a nasilone w ciągu ostatniego roku, są niedopuszczalne i stanowią dodatkowy dowód, że organ ten realizuje zadania polityki karnej stosowanej wobec niezawisłych sędziów broniących zasad państwa prawnego.

Zarzut prokuratora mówiący o pozbawieniu sędziego prawa do orzekania, jest oderwany od postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, orzeczeń Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz konwencji i traktatów międzynarodowych gwarantujących każdemu, w tym sędziemu, prawo do rozpoznania jego sprawy przez niezależny sąd.

Sąd Apelacyjny odwołuje się w tym względzie do następujących rozstrzygnięć:

→ wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r., C 585/18, C 624/18, C 625/18, dotyczący pytań prejudycjalnych o status Izby Dyscyplinarnej i jej członków, w którym stwierdzono, że art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie rozstrzygnięciu sporów przez organ niebędący bezstronnym i niezawisłym sądem. Dochodzi do tego wówczas, gdy obiektywne okoliczności utworzenia tego organu, jego cechy oraz sposób powołania jego członków „mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz jego neutralności...;

→ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18, stwierdzający, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 6 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

→ uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20 (pkt 1 i 4):

1. Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

4. Punkt 1 niniejszej uchwały ma zastosowanie do orzeczeń wydanych z udziałem sędziów Izby Dyscyplinarnej utworzonej w Sądzie Najwyższym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.) bez względu na datę wydania tych orzeczeń.;

→ postanowienie Trybunału Sprawiedliwości UE z dn. 8 kwietnia 2020 r., C-791/19, zawieszające możliwość orzekania Izby Dyscyplinarnej w Warszawie w sprawach dyscyplinarnych sędziów polskich:

1) Rzeczpospolita Polska zostaje zobowiązana, natychmiast i do czasu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-791/19, do:

- zawieszenia stosowania przepisów art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5), ze zmianami, stanowiących podstawę właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu

Najwyższego zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji, w sprawach dyscyplinarnych sędziów;

- powstrzymania się od przekazania spraw zawisłych przed Izba Dyscyplinarną Sądu Najwyższego do rozpoznania przez skład, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982); oraz
- powiadomienia Komisji Europejskiej, nie później niż w ciągu miesiąca od doręczenia postanowienia Trybunału zarządzającego wnioskowane środki tymczasowe, o wszystkich środkach, które przyjęła w celu pełnego zastosowania się do tego postanowienia.

→ postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2020 r., I KK 90/19, stwierdzające jednoznacznie, że Izba Dyscyplinarna powinna powstrzymać się od orzekania we wszystkich kategoriach spraw przydzielonych do jej właściwości (dyscyplinarnych, immunitetowych itp.).

Nie ma zatem wątpliwości, że Izba Dyscyplinarna nie powinna orzekać nie tylko w sprawach dyscyplinarnych sędziów, ale tym bardziej w sprawach o uchylenie immunitetu i zawieszenie sędziów w czynnościach służbowych, a więc w sprawach o skutkach najdalej idących w obszarze statusu sędziego. Wydawanie rozstrzygnięć w tym zakresie, lekceważących przytoczone judykaty, jest niedopuszczalne, w tym stanowisko Izby z dnia 18 listopada 2020 r. o zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Igora Tulei. Nie ma większej potrzeby przekonywania o bezzasadności wniosku prokuratora o uchylenie immunitetu i pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za wydanie decyzji procesowych w charakterze sądu. Sam fakt późniejszego wydania dokumentu, który nie

stanowi orzeczenia sądu, przez organ niebędący sądem, jest wystarczający do uznania tego dokumentu za nieistniejący w porządku prawnym, nieskuteczny i nienaruszający immunitetu sędziego.

Igor Tuleya jest nieprzerwanie sędzią sądu powszechnego Rzeczypospolitej Polskiej, z przypisanym do tego urzędu immunitetem i prawem do orzekania - był zatem uprawniony do wydania w dniu 18 listopada 2020 r. postanowień w sprawie sygn. VIII K 105/17, jako Sąd – Sąd Okręgowy w Warszawie.

Akcentowanie w zażaleniu prokuratora czasu sformułowania przez sąd w osobie sędziego Igora Tulei pytań prejudycjalnych i wydania w ich konsekwencji postanowienia o zawieszeniu postępowania, nie wpływa na ocenę Sądu Apelacyjnego. Prokurator pomija to, że sędzia nie stanął osobiście przed Izbą Dyscyplinarną, która zasiadała w dniu 18 listopada 2020 r. do godzin wieczornych, a więc nierealne było doręczenie mu w tym czasie dokumentu końcowego, co zresztą znalazło potwierdzenie w informacji publicznej Sądu Okręgowego w Warszawie z dn. 19 listopada 2020 r., który oczekiwał dopiero na doręczenie takiego dokumentu. Postanowienie o zawieszeniu postępowania wydane w dniu 18 listopada 2020 r., nie określa czasu godzinowego i nie odwołuje się do faktu obrad Izby Dyscyplinarnej. Prokurator wywodzi wnioski co do ewentualnej wiedzy sędziego o wyniku obrad Izby Dyscyplinarnej z dnia 18.11.2020 r. z treści pytania prejudycjalnego i pisma przewodniego, które to dokumenty nie są przedmiotem zaskarżenia, a nadto wykluczone jest, by sędziemu doręczono dokument z Izby Dyscyplinarnej w dn. 18.11.2020 r., kiedy to nadano podpisane – obszerne (26 stron) – postanowienie Sądu Okręgowego z pytaniem, drogą elektroniczną do Trybunału Sprawiedliwości Unii

Europejskiej. Pytanie zaś odnosi się do statusu sędziego krajowego, którego dotyczą lub dotyczyć mogą decyzje Izby Dyscyplinarnej.

Domniemania prokuratora na temat formalnej wiedzy sędziego orzekającego o decyzji Izby Dyscyplinarnej mają jednak drugorzędne znaczenie wobec kwestii zasadniczej. Jest nią niepodważalne i nieprzerwane posiadanie przez osobę, która wydała zaskarżone postanowienie, statusu sędziego i zachowanie przymiotu osoby uprawnionej do orzekania – Sądu – który wydał legalne postanowienie.

Odnosnie do dopuszczalności, a w zasadzie konieczności zawieszenia postępowań po wystąpieniu z pytaniem prejudycjalnym, wypowiedział się jednoznacznie Sąd Apelacyjny w Warszawie w postanowieniu z dnia 7 listopada 2018 r., II AKz 917/18, a sąd w obecnym składzie w całości podziela to rozstrzygnięcie i jego uzasadnienie.

Na marginesie tych rozważań, należy zauważyć, że obecna troska prokuratora o nieprzerywanie biegu sprawy karnej, w której sąd zawiesił postępowanie, jest pozorna, skoro to na wniosek prokuratury Izba Dyscyplinarna wydała dokument uznany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie i Przewodniczącą Wydziału Karnego za podstawę do zdjęcia z wokandy sprawy VIII K 105/17, a odsunięcie sędziego było celem działania prokuratury i Izby Dyscyplinarnej.

Zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych stanowiło skutek od początku znany tym organom w postaci zatrzymania biegu wszystkich spraw przydzielonych do referatu sędziego, często zaawansowanych, skomplikowanych i pracochłonnych procesów karnych. Nie wywołało to refleksji po stronie prokuratury, wnioskującej o uchylenie immunitetu sędziemu Igorowi Tulei, jak też po stronie Izby Dyscyplinarnej, która wydała dokument wkraczający w sferę orzeczeń i decyzji niezależnego sądu i niezawisłego sędziego.

Wynika stąd, że bieg sprawy VIII K 105/17, ani sprawność innych postępowań , ani nawet dobro uczestników procesów , w tym krzywda ofiar przestępstw i ogólnie pojęte dobro wymiaru sprawiedliwości, nie było rozważane jako dobro wyższe.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny postanowił utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

sędzia Marzanna A. Piekarska – Drażek

sędzia Dorota Tyrała

sędzia Przemysław Filipkowski